

La revolució estelada

Vicent Sanchis (València, 1961) va guanyar el premi Joan Fuster d'assaig el 2009 per 'Franco contra Flash Gordon'. Des de tot Barcelona, perquè l'ofici el va obligar l'11 a ser pertot, descriu i analitza el canvi de mentalitat que ha anat escampant-se amb força entre la societat catalana; constatable, alegre, pels carrers.

VICENT SANCHIS

Hi ha una dolça evidència que s'ha consolidat i que creix a Catalunya. Amb la boca petita, amb emoció poc continguda, alguns entusiastes parlen de "revolució". "Primavera" és massa mimètic, estacional i, a aquestes alçades, fins i tot frustrant. Millor recuperar la semi-òtica tradicional. "Revolució", doncs. Potser l'expressió és excessiva, però n'hi ha que comencen a reivindicar-la obertament. Contra el criteri d'aquells que consideren que Catalunya viu una eufòria "conjuntural, conseqüència de la crisi i d'altres factors i errors coincidents", la reivindicació d'un estat propi creix en les enquestes i s'afirma a les urnes i cada vegada que es cita al carrer. Hi ha un país nou que des-punta contra antigues prevencions i previsions. Entre catalans, "no estirar més el braç que la màniga" i, sobretot, evitar "el ridícul" havia estat fins ara una divisa –i un valor– comuns. Prevenien del pecat homes que són referència compartida. Per a Josep Pla "no fer el ridícul" formava part del catecisme propi i bàsic d'una literatura supervivent. Per a Josep Tarradellas

es va convertir en una útil i enorme excusa personal. La que li salvava totes les renúncies i els errors. Però ara aquesta nova gent, aquest nou país, es decanten per la desmesura que pot obrir també nous mons. Reivindiquen la "revolució" contra algunes resistències que perduren.

Alguns analistes comparen Catalunya amb un gos que ha rebut molta llenya. Un animal que, encara no ha vist la mà que pretén acaronar-lo, acota el cap, gira cua i fuig. Hi ha hagut massa guerres perdudes contra una manera de ser i una manera de fer –la castellana, ara general espanyola– que només ha guanyat les bregues internes. Que es justifica i trau pit endins, perquè enfora fa segles que ho perd tot. Un episodi històric, recordat una vegada i una altra, constata l'afirmació. A començament del segle XX el dibuixant Junceda va publicar a *¡Cu-Cut!* un acudit elegant, aparentment inofensiu, que va destapar la caixa dels trons i les pistoles. Un militar demanava a un curriós què se celebrava al Frontó Condal de Barcelona, on acudia festivament la gent. "El banquet de la victòria". "¿De la victoria? –replicava, sorprès, l'oficial–. Ah, vaya, serán paisanos". Només els "paisanos" –la Lliga, que guanyava eleccions– podien celebrar victòries a Espanya perquè l'exèrcit col·leccionava derrotes i sang al nord d'Àfrica. La resposta va ser contundent i rabiosa. Els oficials de la caserna del

Acte central de la Via Catalana per la Independència

Bruc van baixar fins a Barcelona i van cremar les redaccions de *¡Cu-Cut!* i *La Veu de Catalunya*, les publicacions relacionades amb la Lliga. Després va venir la llei de jurisdiccions. "Els militars espanyols només guanyen guerres contra els espanyols", es queixaven els catalans que encara no tenien pretensions de deixar de ser-ne. Aquestes "victòries" –sobretot la més dramàtica, la del 39– van reconfirmar-los que els desafiaments oberts sempre es perdien.

D'aquest esperit, d'aquesta resistència vàlida però resignada, en queda molt poca cosa. Inèrcies, encara que siguin obstinadament persistents. Després de l'èxit de la manifestació de la Diada passada, la confiança s'hauria escampat en qualsevol altra societat menys esporuguida. A Catalunya encara es mantenen velles desconfiances. Atiades per aquells que no volen que

dència a la plaça de Catalunya de Barcelona. Al centre, la presidenta de l'ANC, Carme Forcadell.

passe res perquè ja els està bé. Es va anunciar la convocatòria del Concert de la Llibertat al Camp del Barça i es van tornar a sentir les veus dels que alertaven que omplir-lo era “excessiu”. Els organitzadors –Òmnium Cultural– van fer curt i les taquilles electròniques van rebentar en poques hores. Els descarats dirigents de l'Assemblea Nacional Catalana van anunciar la intenció de desplegar de nord a sud del país una cadena humana i van ressonar les mateixes prevencions. La pretensió era excessiva, agosarada, fins i tot arrogant. Els dies abans de l'11 els meteoròlegs anunciaven pluja sobre el país durant tota la Diada i les pors i els tremolors es van tornar a deixar sentir amb força. Dimecres al matí Barcelona oferia un aspecte grisós, plovia fort a estones, i no es veia gairebé ningú pels carrers. La nit anterior el Fossar de les Moreres no havia concentrat tanta

gent “com altres anys” i els doctors en calamitats anunciaven un possible i merescut apocalipsi nacional. L'estàtua de Rafael Casanova només havia congregat alguns grupets reduïts i això que enguany el dispositiu de tanques que des del govern de Pasqual Maragall havia anat eixamplant-se els tornava a permetre acostar-se a les ofrenes. Només la irrupció d'un grup que va estacar una bandera espanyola a la base de l'estàtua del conseller en cap va recuperar alguns dels vells insults habituals. “Mala cosa, si es manté la pluja, aquesta tarda tot farà figa”, repetien els incrèduls.

Els núvols van escampar, i, de sobte, com un miracle persistent, obstinat, els carrers es van omplir de gent, d'estelades i de festa. Però no els atreïa el sol, perquè la pluja tampoc els hauria dissuadits. Una hora abans de les 17.14 les grans vies de l'Eixample de la ca-

pital s'enramaven de groc, roig, blanc i blau. Totes les prevencions quedaven enrere, els poregoses respiraven i els malastrucs maleïen haver-se equivocat de nou. La majoria silenciosa prenia la paraula i els carrers. On hi havia d'haver una filera, la cadena en formava tres, quatre i cinc, es trenava. L'any passat n'hi havia que deien que Barcelona havia quedat “envaïda per les comarques”. Enguany es va envair a ella mateixa perquè la gent de les comarques s'havia quedat a casa formant cadena pròpia o havien baixat a toc de sometent festiu cap a les terres de l'Ebre. Al centre de la ciutat no hi havia cadena, sinó, de nou, concentració. La filera només era constatable per una llarguíssima senyera planant sobre milers de caps que permetia als fotògrafs aeris resseguir-ne el traçat. L'eufòria es desbocava i els vells incrèduls havien d'eixugar-se la desconfiança i les llàgrimes. Un periodista del diari que millor representa la mentalitat refractària se sorprenia alegrement perquè davant de l'edifici corporatiu hi havia, encadenada, desencadenada, “la gent del barri, la gente bien”. Els seus lectors. Aquesta vegada la realitat no deixava espai per a interpretacions interessades.

Tot això s'havia de viure en directe, però els que més es van emocionar van ser els privilegiats que d'una manera o una altra tenien accés a les imatges televisives. Les campanes de la vella seu de Lleida van donar el senyal i van enllaçar les mans i el país. Del Vallespir al Baix Maestrat. Una vegada més, el vell esperit quedava en evidència i donava pas a la constatació que “això és imparable” i a una nova expressió que fins i tot recollia la premsa internacional: “revolució”. Cívica, però imbatible. Afirmava Joan Fuster, despagat després dels anys contradictoris de la transició a la mediocritat, que la constatació que més l'amargava era no haver assistit a una “revolució”. Una “revolució –matisava– que aquesta vegada no hagués trencat els plats”. Senyor Fuster, aquesta revolució no n'ha trencat cap, no n'ha de trencar cap, però apunta manera i victòries inicials. I pot ser completa, perquè ha tornat a activar la presència de les tropes del rei –o del virrei– al riu de la Sénia.

Lo Sènia no és frontera

JOSEP-LLUÍS
CAROD-ROVIRA

A les Cases d'Alcanar, allà on un grup de militars franquistes van preparar el cop del 23-F, una allau humana pinta de groc carers i places, vora la mar. Gent de totes les edats, famílies senceres, xiquets i xiquetes corrents amunt i avall, persones amb cadira de rodes i catalans de tots els orígens, però amb la mateixa voluntat, blancs, negres, asiàtics, llatinoamericans, ocupen amb alegria tots els espais. La climatologia es comporta i, fins i tot, sembla un aliat discret, però efectiu. Vuit paelles immenses van coent un arròs que, amb un civisme exemplar, la gent anirà consumint a un ritme tirant a vertiginós: no es pot fer esperar la llibertat i cal ser puntuals al lloc. Saludo tot de gent que no conec, però a qui delata el color de les samarretes i les banderes. Són els meus colors i els que fa onejar, amb entusiasme, el Nil, el meu nét. Parlo amb gent de Figueres, de Girona, de Barcelona, de Tarragona, de la Seu, de Vilaller, de Palma, de Manacor, de Santanyí, de Vinaròs, de Benidorm, de Tàrbena, de Sueca, de València, d'Oliva, de Gandia, de Bocairent, de Torrent, de... Si això no és un país, una nació, un poble en marxa, no sé què deu ser. Ningú no fa tants quilòmetres, fora de casa, si no sap que, al capdavant, continua movent-se per un paisatge familiar, que el sent seu i l'estima, tot i que potser no hi hagi estat mai. La resposta nacional cap a les terres de l'Ebre ha estat la d'un poble madur. El nord del Principat ha descobert, finalment, el seu sud i el gest solidari ha tingut també conseqüències econòmiques positives: bars, restaurants, càmpings, cases rurals, hotels, botigues... "Tornarem un altre cap de

Josep-Lluís Carod-Rovira (Cambrils, 1952) guanyà el premi Andròmina el 2012 amb 'La passió italiana'. Ex-president d'ERC, i el primer a apostar pel 2014 com l'any de la independència de Catalunya, explica la seva experiència al primeríssim tram de la Via Catalana.

setmana amb més calma", diuen. "Això és preciós. Que bonic el Delta!". I el Delta sempre ha estat al mateix lloc, com el país que continua més avall.

Amb la gent de l'Horta, els més festers que veig per ací, comentem, rient, que esperem que tot plegat no s'acabi com el ball de Torrent... Per part nostra, segur que no. Mirant, metres enllà el verd benemèrit que s'alça al mig de la carretera, amb una altivesa armada i d'uniforme, diria que, per l'altra banda, de ganes no en falten. Deixem el cotxe enmig d'un bancal de tarongers i fem a peu l'últim bocí de recorregut. Veig cares amigues i, de cop, m'adono que, amb Carles Santos, Pere Portabella i Teresa Comas, enguany fa 40 anys que érem a la presó per defensar l'autodeterminació amb l'Assemblea de Catalunya i ara som a la carretera, per la independència, amb l'ANC. M'abraço amb Lluís Llach i amb l'amic Agulló, a qui el goig de la jornada no pot esborrar un punt de tristor als ulls, pel record permanent

de la impunitat d'un crim. A Alcanar-Vinaròs, el país és una festa i *lo Sènia no és frontera*. Tot de gent amunt i avall, per damunt del pont, i un rètol enorme que anuncia "Comunidad Valenciana. Provincia de Castellón". Els furgons de la Guàrdia Civil marquen la voluntat del poder polític espanyol, entestat a posar fronteres on no n'hi ha, al cor mateix d'un mateix poble. El caràcter festiu i familiar de tanta gent no fa més que incrementar l'anacronisme de la seva presència. Mirant cap a Catalunya, els mossos d'esquadra, ordenant el trànsit de gent i vehicles tècnics, col·laborant, amb una presència que se sent amiga i no hostil. Girant els ulls cap al País Valencià, la Guàrdia Civil fent de Guàrdia Civil... Dues mirades que simbolitzen dos estadis diferents, en una mateixa lluita per la dignitat i la llibertat.

Veig valencians que es posen a la banda d'Alcanar i gent del Principat que, voluntàriament, s'enllaça a la part valenciana. I R. Niubò, J. Lladó, A. Cerdà, A. Llorenç, D. Pérez i T. Planells. I V. Gimeno, l'antic diputat d'ICV i alcalde de la Sènia. I A. Montserrat, alcalde d'Alcanar. I l'amic Sancho, el company del PSAN, antic caporal furrier de la mili que m'amagava la propaganda clandestina sempre que hi havia revisió de taquilles. I homes i dones, canalla, gent gran, persones que m'abracen i es fan fotos i somriuen i riuen. És la joia desacomplexada de la llibertat, són els instants de felicitat nacional merescuda, de qui sap que, finalment, escriu la pròpia història. I un republicà espanyol, antic exiliat, que ha vingut amb autocar des de Castelló: "Cataluña se merece ser independiente", diu convençut. I dues parelles de Valladolid, enmig d'una mar d'estelades, que són aquí perquè volen. Com nosaltres, que som aquí perquè volem. Tothom ja col·locat, els ulls se'n van cap al rellotge. I a les 17:07 Toni Gisbert anuncia per megàfon: "Són les 17:07. Comença la via valenciana". I dolçaines i tabals

FRATIS L'OCAMPS

Sobre el pont del Sénia (d'esquerra a dreta): Carles Santos, Lluís Llach, Pere Portabella i Josep-Lluís Carod-Rovira.

fan sonar, als quatre vents del món, la Muixeranga d'Algemesí. No puc més, em mossego els llavis i procuro dissimular els ulls espurnejants d'emoció, mentre, al so de la música, em va passant, com en una pel·lícula a tota velocitat, tot de gent que, al llarg de segles de silenci i d'opressió s'ha mantingut fidel al seu poble, en qualsevol racó de la meva "pàtria tan petita, que la somio completa". Una fiblada de records mai no viscuts em recorre l'espina i em deixa més arrelat al terra, mentre miro el rètol que separa i, més enllà, el verd que no és el dels tarongers esponerosos de vida i d'esperança.

Fa uns instants que hem alçat els braços enllaçats, en senyal de victòria. Ja fa estona que ha passat l'hora indicada per a l'esdeveniment, però la gent sembla resistir-se a abandonar el seu lloc. Lentament, la cadena va desfent-se i tothom pren mil camins distints, en totes direccions. Dalt del cotxe, sentim comentaris contradictoris sobre la detenció de López Tena, finalment alliberat. El país és groc, tot és groc, la

gent que omple els marges de les carreteres, els vehicles que passen amb tota la simbologia onejant, les motos, les furgonetes, les bicicletes, groc dalt dels ponts de l'autopista, estelades als llocs més insospitats: tot un poble al carrer. Ja tenim color. Ara ens falta música, tant se val quina, però una que ens identifiqui a l'instant, que sigui reproduïble amb facilitat, el senyal públic d'afirmació i de complicitat entre nosaltres i també davant del món. Hi ha llocs on la cadena no ha estat tal, sinó una gran concentració de gent i d'altres on les espatlles es tocaven, sense possibilitat d'enllaçar cap mà.

Cal tornar el Nil a Cornudella de Montsant, al Priorat. Els pares i la germana eren a Mont-roig i ara ja són dalt de l'autocar. Pertot arreu on passem, el groc senyoreja i les estelades voleien ben altes, ben dretes, ben soles, com les hem somiades tants cops. No hi ha avui, a la Unió Europea, cap altre indret, cap altre poble, capaç d'una mobilització així, amb una societat civil tan ben organitzada. Comença

l'habitual ball de xifres i sé que hem guanyat, que, per més que Espanya no ho vulgui veure, som un poble en marxa. Això és un alçament cívic, nacional, democràtic. Ells necessitarien treure 1.740.000 persones per fer una cosa semblant, proporcional al seu pes demogràfic. Arribo a Cornudella i el groc és també pertot. Tothom està content i se sap protagonista de la història de la llibertat d'un poble, amb mirades còmplices, gestos amics. Pe ràdio parlen del 2014 i, somrient, no puc més que recordar tot el que em vaig haver de sentir quan, el 2007, vaig parlar per primer cop del 2014 i després vaig fer un llibre amb aquell títol. No hi ha vent favorable per a qui no sap on va. I el nostre poble, ara, ja ha trobat el seu camí. Nosaltres guanyarem per les urnes, davant dels hereus d'aquells que, fa tres segles, ens van vèncer per les armes. El poble ja ha complert. Ara només cal que ens posin mes i dia per a anar a votar, amb llibertat i per la llibertat. *La difícil i merescuda llibertat*, finalment.